

LARIOS, Jordi, *Llorenç Villalonga i la fi del món*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 2007, pp.205, ISBN: 978-84-8415-962-9.

Llorenç Villalonga ha estat sense dubte un dels autors més destacats de la literatura catalana contemporània alhora que un dels més controvertits a causa de la seua filiació política. Precisament, en aquesta obra Jordi Larios ressenya moltes de les qualitats literàries que enlairaren l'autor, així com la possible influència que el falangisme va tindre en la seua obra.

Però, *Llorenç Villalonga i la fi del món* va més enllà. L'obra s'estructura en dos blocs: un assaig sobre la primera obra de Villalonga *Mort de dama* (pp.9-89) i un altre sobre l'obra mestra de Villalonga *Bearn o la sala de les nines* (90-193). L'anàlisi se centra encertadament en dues obres claus de la vida literària de Villalonga. La primera obra representa l'esnobisme i avantguardisme, on es palesa la influència de Voltaire, Freud, Ortega y Gasset i alguns escriptors de la Generació del 98. En canvi, a *Bearn*, hi ha un canvi vital clar, un gir de pensament polític i literari centrat en la memòria i reflexió.

En aquest llibre, el lector avesat reconeixerà molts dels textos que componen aquest volum, ja que la gran majoria han aparegut ja a diverses revistes acadèmiques com *Bulletin of Spanish Studies*, *Catalan Review*, *Journal of Catalan Studies* i *Els Marges*.

El primer bloc està format per tres assajos referents a *Mort de Dama*. Primerament amb el títol enginyós de 'l'estil *vermicular*', Larios demostra la importància de l'avantguardisme en aquesta obra, un tret menystingut per bona part de la crítica. Fruit d'aquesta voluntat avantgardista és com el crític concep l'obra com *vermicular*, d'ençà que 'l'estructura facilitat la juxtaposició de capítols' (21). El segon assaig versa sobre el personatge d'Obdúlia Montcada, el qual Larios relaciona amb Ortega i *La deshumanización del arte*, i així percep Obdúlia com la decadència d'un món, el del segle XIX. Tanmateix, Larios estableix un punt de relació amb el *Glossari* d'Eugeni Ors,

defensor d'una nova època allunyada del romanticisme. En aquesta línia, el crític veu Obdúlia com l'antítesi de Teresa, la 'Ben plantada' d'Ors i nou model de dona. En canvi, la senyora Montcada encarna els valors perniciosos del Romanticisme i evoca la fi del segle XIX.

La primera part acaba amb un nou article sobre un altre personatge ben controvertit de l'obra, Aina Cohen. Amb un altre títol evocador '«Aina Cohen, c'est moi?», o Aina Cohen és l'Altra?' Larios explora les diverses vessants que poden explicar la inclusió del personatge en el conjunt de l'obra. Com bé adverteix, Cohen és un personatge descrit desfavorablement a l'obra i que la crítica sovint ha obviat o ha referit de manera trivial, amb esment de detalls anecdòtics. Primerament, Larios considera que Aina Cohen, en la línia de Molas, és un estereotip de Villalonga, el seu alter ego literari, doncs mitjançant Cohen, l'escriptor es 'burla de la literatura anacrònica en mallorquí, localista, putrefacta' (78). A més d'açò, una de les tesis de Larios més importants és considerar Aina com a oprimida pel patriarcat, és a dir, l'Altra per ser objecte d'antisemitisme, homofòbia i misogínia.

El segon bloc està dedicat a *Bearn o la sala de les nines* (1956, 1961), l'assaig més llarg del volum en el qual el crític hi aplica diversos punts analítics, sota el paraigües de la perspectiva de Zola, Ortega i Nietzsche. En aquesta part, els capítols són més densos i requereixen un coneixement més aprofundit de l'obra villalonguiana i de la filosofia occidental.

Primerament, Larios fa referència a qüestions polítiques de Villalonga, un fet gairebé inevitable en l'escriptor, tot i que potser el crític hi dedica massa tinta. Ortega de nou és clau per desmitificar l'obra com a autoexculpació, ja que no és don Toni, sinó Joan Mayol el personatge que representa les dos característiques que Ortega detecta en el feixisme. Més tard en l'anàlisi, Larios recupera el filòsof per explicar el rol de Don Toni com a precursor o erudit que predisposa una capa social dirigent.

Per altra part, Larios recorre a Zola i *Le Docteur Pascal*, ja que hi detecta nombrosos manlleus, especialment pel que fa a l'arbre genealògic de Bearn i de l'arxiu de la sala de les nines, ja que la

història de Bearn guarda una gran semblança amb la dels Rougon-MacQuart.

L'últim punt fonamental del treball és la relació entre les dues morals de Nietzsche i Bearn. Així, Don Toni i Dona Maria Antònia són binomis que jerarquitzen la diferència entre gèneres. Larios hi percep una pes sòlid de Nietzsche i conclou que a *Bearn* es palesa 'la fi del món', la decadència final que proposa Villalonga: Don Toni i Mayol simbolitzen la decadència d'un cicle històric en termes d'Ortega, i la decadència moral segons Nietzsche.

L'estil d'aquest treball de recerca resulta exhaustiu, sistemàtic i clar. Larios fa una excel·lent síntesi de les principals aportacions que s'han fet de Villalonga, amb la voluntat d'atorgar una nova visió sobre aquells valors essencials, sovint negligits, i de refutar-ne altres més aïna trivials literàriament. Ara bé, hi manca un capítol a mode de conclusió que arreplegue les principals idees de l'obra, ja que els punts de contacte entre les dues obres analitzades no són sempre coincidents.

Al marge d'açò, la primera part resulta més accessible per a un lector poc coneixedor de la narrativa villalonguiana, a mode d'escalfament per al segon bloc, més dens en quant a anàlisi i referències intertextuals. Precisament, l'entramat de referències intertextuals que aporta Larios són un gran encert i un valor afegit per oferir nova llum en l'obra de l'escriptor mallorquí.

Jaume Silvestre Llinares
University of Kent